

რუსეთის მხარე

ს ა რ ა

(შემაღლია)

იმის გამო, რომ „დიდი ბრიტანის დახმარების საზოგადოების“ წევრების დამატარებლობა არა ვითარებულ იყვნენ შერეულნი მართლ-მადიდებლური შორის შტურდისტთა სწავლის წინაგების გავრცელებაში, სამხრეთ-დასავლეთის მხარის უფროსმა ბრძანებმა გაცხადდა, აღიკვეთა ამ ადგილებში სადმართო წერილის წიგნების გასაცდელ ზემოხსენებულ წიგნების დამატარებლობა.

„Прия. Край“-ს სიტყვით დონის ოლქის გლეხობა წერა-კითხვის უცოდინარობის გამო ხშირად სტყუველია თურმე კოპრად გავანდის ხშირად.

ამ რიგად ეხლა დონის ოლქის სხვა-და-სხვა სოფლებში ხმა ვაგრეტლებული, ვითომც საჯაროდ გამოცხადებულმა მანფასტმა ახალი ყველას არა მარტო სახელმწიფო დაწესებულებისათვის ვალი, არამედ გერძო ვალუბიცაო.

სტავროპოლის გუბერნიის ბოლშევიკების დანაშაულები სწერენ ვაზ. ვერი. Кавказь-ს, რომ ამ აგი დიდს პარტიზა. ბევრი არ აქირადება, რომ კაცი ვაიროზგას; ამისათვის სავარაუდოა, რომელიმე გლეხ-კლამბი ჩხუბს დაესწროს სადმე და მისთვის „როზგა“ უკვე მხად არისო. მაგალითად ნ დეკემბრის შემდეგი ამბავი მოხდაო, იწერება „Сбер. Кавказь“-ის კორესპონდენტო, ვიკტორების და მოავრინების გვარის კლამბით განაჩენი დადავინეს, 7 კაცი ვაგროზით ისევ თავისთავე ნა, რომელიცა ჩხუბში მიეწაწაწაო. კანონი ნების აღიბეცეს, რომ ცუდის ყოფა-საყვარე და ქურდობისათვის დამაშავეს თითონვე გადახადდენინო ზარიან 30 მან. როგორც ზემოდ მოხსენებული ვაზეთიკ ამტკიცეს, კლამბით თურმე თავისთავე გადასპირანი ხოლმე რომელიმე წვერის ვაროზგას; მაგრამ საუბრადღერად აღვიღად ემორჩილებიან კლამბეები სხვის ვადავინას და ხშირად სულ უბრალო ვანაშაული მომავდინებულ ცოდვად იფიქრება იმითა, რის ვაშოც ცხადე არაზგია ძალიან ხშირად დასწუწუნებს უბედურთ დანაშაულებით, დასძენს „Сбер. Кавказь“-ი.

ამზობენ და ერთმა მწიგნობარმა ბგემაც ვარდმომცეცა, რომ სურის-სარწმუნოების ოსმალეთში თახი მწიგნობრობა არსებობს ერთი მგორგულდ უაჩესო. ერთი მწიგნობრობა ყველაზედ უსასტიკესია, ამ მწიგნობრებს თახის სახელ-წოდება აქვსო, ყოველთვის ოსმალეები, სადაც-კი ქრისტიანებს იტყვინდენ და ათათურდენ, იქ მერე ამ მწიგნობრობა მოქალაქეება შექმნაო და თურმე; ქართველთა მამადინების შემდეგ ასევე უქნიაო და ქართველებშიც ამ მწიგნობრობის მოძღვრების ზაგერ-ერთი თვისება ვაუტრელებიათ, რის მოვებითაც ქართველებშიც დამკვიდრებულა სასტრუქი ფანჯრებში, ქართველი მამადინები ფანჯრებში თვით ძირეულს ნამდვილს ოსმალესა-კი სქარბობენ, ეს ვაგერებთა თვით ოსმალეთს უყვითაო. ოსმალთა ხოჯები ახლად გაათათურებულ ქვეყნებშია შორის იმითაც ჰქადაგებდნენ ამ მწიგნობრობას, რომ ამის მოვებით სამუდამოდ მოესპოა ოსმალეთს ქართველთა კვშირი და მონათესაობა ქრისტიან ქართველებთან, ანუ ერთის ვაგარის და შოაბო-მავლობის ქრისტიანთა და მამადინათ შორის სრული განსხვავება და სიძულული და მტრობა დადეთეს. ამით მიღწეის თახინთა მხრს და ქართველთა მამადინთა ისე ვადამატურეს ქართველს ქრისტიანს, რომ ამ მტრობას მგონი ვერც სწავლა მოჰპოვებს და ვერც მწიგნობრობა ქრისტიანობის ვარდა... ამ მწიგნობრობის ვაგრცელება 1830 წლიდან დაუწყებია ახალციხის ალების შემდეგ. 1845 წლებში ხოჯები ოსმალის მთავრობას უბტაკებდნენ, რომ დღეის შემდეგ ქართველთა მამადინათ შიში ნელაჩა ვაქვითო, ისინი ახლადგული მესულმანები არიანო, აღარ აჯანყდებიანო. ახლულის მხრე ვანდომის ფიქრი ნუ ვაქვთ, იქნება სოფლის საქმეც, და ან ხარჯის გამო სიქვან რამეთუ, დამიდებულთ ოსმალთ 1850 წ. ვინაზხეს ვაგარის-კაცთა (ნიხაში) ვაყვანა და ეს მალეც გამოეცხადათ ქართველთა, მაგრამ ამით არა ჰქნენ, პირველს ხანებში დიდად იუარეს, მერე-კი დასთანხდნენ, რადგანაც კინადამ ოსმალთა და ამით შორის ომი

არ და თქვენ არაფრით გემგავებთო. მ. წერეთელს ეს სურვილი რომ აქ ჰქონოდა მაშინ ის იტყოდა, რომ „რეკლამა“ ადრობა; ეურნალი „ივერია“ ამვე პრინციპს ემსახურებოდნენ და ამ ეურნალ-ვაზეთებში ეს პრინციპი ვადასცეს ახლანდელს ჩვენს თანამედროვე პერიოდულ ლიტერატურას, „მოამბეს“, „ივერიას“ და „კავკასი“-ს.

არა იქნა და არა, ვერ გამოავრცელდა „ივერია“ თახის მიმართულებით. მ. წერეთელი უფრო პოლიტიკურს მხარეს უთმობს ადგილს, ყარბიბ პეტრიძე-ეკონომიური მატერიალიზმის პრინციპებს აძლევენ უპირატესობას, ხოლო ფხა ისტორიული ფაქტორების შესახებ წერებებში ამავე ეკონომიური მატერიალიზმის ცოდნე ვაგროვებდათ, თვით მგონის მეთაურებს არა აქვთ, ვერ გამოარკვეული მიმარ-

ასტყდა. ვაგარის-კაცნი ოსმალეთში მიჰყვანდით და იქ ამასტურდენდენ 7 წელიწადს. სასმასტურს შემდეგ ყველა შინ ბრუნდებოდა, იქ იშვიათად ჰქრებოდნენ; თუ ვინმე რჩებოდა იქ, ისიც იქ შემხატებოდა, თუ კარგს ჰქმნის რამე იშვინდა, მაშინ თურმესულთა ნის სასახლის იანგარებელ ქართველნი იყვნენ, როგორც უფრო ფანჯრები და ერთგულნი სულთანისა. სულთანმაც იცოდა და ამიტომ უფრო სცემდა ქართველებს პატივსაო. ამ ვაგარის-კაცთა მგობებით შემოვიდა და მოიფინა აქ-იქ თათრული ენაო, თორემ 1850 წლებამდის აქაენაო ასში ხუთ ცაცხვ არ იცოდა თათრული ენა, ამით უფრო ვაზბინეს აქაერენი, ბევრი-ამ ცუდი საქმე შემოიტანეს და ვანავრცელეს აქაენაო, ნამეტნავად ვაგროვებენ თოფისა და დაბანის მხარეში, ქართველთა მტრობა, საქართველოს სახლებზედ ქურდულია ვათარებმა და ცატიკობა. აიყოლიეს მათელა ხაზი და უკანასკნელ ომის დროს აქაერენი დიდს მთვლებს აძლევდნენ ოსმალებს, რომ მათთვისავე რუსებს და ქართველებს ჩვენ ვეყოფიანო. ოსმალეებიც დარწმუნდნენ და ამიტომ აქაერებს და სხვებსც დაუბრავს დიდ-ძალი თოფის წაბლიო.

ოსმალეს სრული იმედი ჰქონდა, რომ საქართველოს ღვივიკურად დატოვოს ალო-ფაშა თავდერიძეს დასცემთ ფაშადაო. ამისთვის იდილი სანაზიდი ჰქონდა. ციხის ძირთან ამით დიდი ძალი კახლრობაც ვასწავტეს, რუსის ვაგარაც ბევრი აფენს, მაგრამ ბოლოს საქმე მაინც ვაუტრედათ. რუსებმა არაზრები აიღეს, აქედან სხვაგანაც წავიდოდნენ, მაგრამ ოსმალთა მორიგება სთხოვეს და არაზრებში ვასცვადეს ბათუმი, ქაბულეთი, აქარა, ლივანა, შავ-შეთი, არდანიჯი, ართვინი, ოლთისი, არტანუჯი (არდავანი) და ზოგაც სხვა ადგილი. ადგილების ვაცვლის ამბავი დამი შეტრებს აქაერებს და დიდ ეჯავრათ, უყნით, აღარ იცოდნენ რა ექნათ და მალე ოსმალეების წინააღმდეგ დაიწყეს მეცადინეობა. ვიდრე მორიგება მოხდებოდა, მინამდის აქაერელთა რამდენიმე მოწინავე კაცი ამოუტრედათ და ბათუმის ინგლისელი ველის დახმარებით ესერი ბრტანის კარგესტე ვაგუზავნიათ და შეუთვლიათ, რომ ჩვენ ოსმალეთს ფულით არ ვუყვინდებართ და ნურც ვეყიდისო, თუ არ ვუნდებართ.

თუ ელა და ბ. წერეთელი-კი ამტკიცეს იმვე წერილით, რომ ჩვენს ეურნალს ჰყავს თახის გუნდი მკითხველებისა, რომელიც ეურნალის თვალთ უტკერის სხვა-და-სხვა მოველინას და ამ ეურნალის გონებით სჯისო. მაგრამ ვიკითხოთ ერთი-ვისი თვალთ და ვაგონებთ უნდა იხევემდენდნოს „კავკასი“-ს ვა დაბნეულმა მკითხველთა-პეტრიძისა, ფხასა, თუ გ. წერეთელისა? ვერ ერთი რომ თვით ვაზეთის მეთაურებს ვერ შეუთანხმებიათ თახის აზრები ერთობ ნენის შორის, და როგორ შეიძლება იმისი თქმა-ვითომც მკითხველები ვაზეთის თვალთ მხედვენ და ვაზეთის ვაგონებთ სჯიან? ეროვნობის პრინციპი, რომელსაც ბ. წერეთელი ემსახურება, ვანჩევა ხომ ვაგლითაბი იმ სოციალ-დემოკრატიკო პრინციპებთან, რომლებიც მოძღვრებას შესდგომიან პეტრიძე, ყარბიბ და სხვა-

და ვაგონებთ თვით და ჩვენც უბატონებთ ჩვენს თავსაო. ბერლინი-დგან წამოსულმა კაცებმა სტამბოლზედ ვამოიარეს და აქ ოსმალთ მთავრობას ვანუცხადეს, რომ ჩვენ რუსეთის არ ჩავბარდებითო. სულთანის ბრძანებით ესენი მაშინვე დაბატონეს და აქეთ აღარ ვამოუშვეს.

შეგრთების დროც მოვიდა, აქაერული დიარაზნენ, საიბრად. ამით ხელს უწყობდნენ ფანჯრე ზოჯა-მოლიბი. ამ დროს აქ ვანდენდენ ხოჯე-ერთი ბეგისა და ალიბის შვილები და ამით დაუწყეს ლაზარაკი, რომ ხაზო, ვანჩევა, თორემ ვერაფერს ვააწყობთ, თავს ვაფუჭებთო, რუსეთს ოსმალეთმა ვერა და აკლო-რა და ბათუქვან რას იხამო. ასეთი ბრძანული საუბარი აქაერელთა არ შესიმინეს. ვარდა ამისა, ეს რჩევა ლოლატ მიჩინეს, და მთქმენი—მოლატეტდ, ამის გამო ერთს დღეს მოჰკლეს ოსმალის ასის-თავი, ქართველი მამადინის ვულო ავი აქაერული, ამის ვარდა უბრუნდნენ ამოწყვეტას სხვათაც, მაგრამ ამით სხვაფერელობა ოსმალის ვარი და სამხედრო მინისტრი დრევიშ-ფაშა.

მალე აქაერებმა დრევიშ-ფაშას ვამოუცხადეს, რომ ჩვენ რუსეთის არ ჩავბარდებითო. მინისტრმა მოწინავე კაცები დაიბარა ბათუმში და აი რა უთხრა, ეს ნათქვამი სიტყვა-სიტყვით ვადავინა ერთმა ქართველმა მამადინამ, რომელიც მაშინ იქ ყოფილიყო: „ხელმწიფის ერთგულება ვარგია, მაგრამ მისის სიტყვის წინააღმდეგ დავაგობ-კი არაფერია. რასაც თქვენ ფაშა-შაი ვაბრძანებთ, ის უნდა ვადავინაო, ჩვენთვის არაზრები უფრო ძვირფასია... ის რომ რუსებს დაპრჩეთ, მერე იქიდან წავლენ და მათი ჩვენ ხე მთლად ვადეღუპებით. ეს ადგილები-კი ჩვენთვის უსარგებლოა, აქ ჩვენ არაფერი ამაგრობო არა ვაქვს, რასაც აქ ვაგროვავთ, იმის ნახევარს ვერ ვიღებთ. ეს წავიდეს, ისევ საქართველოს შეუტრედას, ამით ჩვენ ხარკი არა მოგვეცემბარა, ამ ადგილების დატერის ვაწინა ჩვენს წინაპარნიც შევცდარან, მაგრამ, მგონი, იმით ისა ჰქონდათ ფიქრად, რომ მთელს საქართველოსც დაევიკურთ, დლისტანს შევეტრებოთ და ვამოვადგებო. ეხლა-კი ეს ჩვენთვის უქმია, ჩვენ აქ ვაზ-

არა ვაქვს, ზღვით არაფერი ვაგვექვს, შემოსავლის არას ვაგაძლევს, ამტკიცებ ვიგრჩეთ, რომ ფაშა-შაის ბრძანებას დემოკრატიული და მშვედობიანად ჩაზარდეთ რუსეთსო. ჩვენსდენ თუ აქ დავმოს არ ისურვებთ, შეგსკენ წამოდიო და იქ ოსმალის მთავრობისაგან უცოდვერს მოწყალებას მიიღებო, ნურასი ფიქრი ნუ ვაყო.

უცხოეთი

აი რა აზრისა პარისის ეურნალ-ვაზეთობის პრეზიდენტის ეპისტოლეს შესახებ.

ეურნალ-ვაზეთობის უმეტესი ნაწილი ვაყოფილია ამ ეპისტოლეთით, თუმცა არც ისე მზერავდა იქნა მიღებულა. ზომიერი რესპუბლიკული ეურნალ-ვაზეთობა აქებს ამ ეპისტოლეს. „Figaro“-ც იმვე აზრისაა, რომ ეპისტოლეს ხაზისა და პარლამენტზედ კარგი მოქმედება იქნიაო. „Siecil“-ი ამბობს, რომ ეპისტოლედ ღირსების ვარაზობით არის დასავსეო. „Rappel“-ი შენიშნავს, რომ ეპისტოლეთი ერთსა და იმვე დროს ვამოსკურეს სიწყნარეც და გულყრობადაცაო; თვით „Petite Republique“-მაც კი შეიტყუა აზრი და ამბობს, რომ ეპისტოლედ ვალონისის მშობლიელის კაცის წერილიაო. მინც საქმე უსიმოვნებას ვერ ასცდა. ცნობილი პუბლიცისტი კორნელი ამბობს „Caulois“-ში, რომ ფრანკის ეპისტოლედ მის მოადგილეთა მიერ წარმოქმნილ სიტყვათა ვამოვრებაო. ორლანის „Soleil“-ი ამ ეპისტოლეს მომხრებულ ნათრე ვაზრებით დასავსე საბუთის ქაღალედ იხსენიებს. ბონაპარტისტთა ორგანო „Autorite“-ს სიტყვით ეპისტოლეთი მრავალი მადლა-პროვინს სიტყვა ნახამარი, მაგრამ ყველა ეს ფუჭია, რადგანაც დევენდელს მღვარეობას ვერაფრით შესცვლისო.

ეურნალ-ვაზეთობა ანისტიის პრემიერს უფრო მეტს ყურადღებას აქცევს, ვიდრე ეპისტოლეს. საკვირველია, რომ სფრანგეთის ეურნალ-ვაზეთებში მხოლოდ ერთ-და-ერთს „Journal des Debats“-ს არა სწამს-რა ანისტიისა და ალიარებს, რომ იგი არ იქნება ხანგაძლიერი, რომ ფრანკის ორგანო „Intransigent“-ი

* იხ. „ივერია“, № 18

ქვეშ იხრებოდა, რომელიც დიდად ეკირებოდა ჩვენს ცხოვრებას, ჩვენში მაშინ არც ნაციონალური თვით ცნობიერება იყო და არც არსებობდა თახის დაცვისის ბრძოლა; გლეხ-კაცობა ბატონ-ყმობის მიძიმე და უსამართლო უღლიდ ედა... საკვირველი არა არის რა, რომ ზემო აღნიშნულ ვაგონებთა აღზარდობა თათბარ იგზრო, იმეც და თუ რა ეკირებოდა მაშინდელს ჩვენს ცხოვრებას და ვამოვიდა სხვა-და-სხვა ასპარეზზედ, რათა ებრძოლა თვით ცნობიერების აღორძინებისათვის, მაგრამ დემოკრატიულს ნიადაგზედ-კი, მაშინდემე, მაშინდელს თათბარ დაუსახავს ეროვნობის პრინციპის სოციალ-დასავსებით და არა ცალ-კერობად. გ. წერეთლის აზრით-ს პრინციპი ხელა ვამოსთქვა მინაჩათის სასაფლაოზე აღმოჩენილ „მესამედ დასაშა“. ადგარი რომ აჯროთ, ფუჭად უნდა ჩავსთვა-

ახდებდეს, რომ ამინსტიას რიგის სა-
მინისტროს მიერ მინიჭებულ საჩუ-
ქრად არა ესთავილით, ეს მხოლოდ
ოღესმე ჩაიდინე უსამართლობის
დაგვიანებული შესწორებათა.

ბოლშევიკი. სოფიიდან „НОВОЕ
Время“-ს აცხადებენ დემოკრატიაში,
ქალაქ ტრანოვში არჩევნების პირის
დღი უწყობდა მომხდარა. პოლი-
ციის ხმლებიც უხმარია და ძალიან
ბევრი დაუჭირა; ბოლოს პოლიციის
ცხენოსანი გარკვე მიშველვითა. ტი-
რანოვში მკვლელები მისამართისაგან
არ გაუფრთხილეს სოფიში თავისი
კომისარისთვის, პოლიციამ ძალიან
და იხმარა და არ მოგვცა ნება არ-
ჩევნებში მონაწილეობის მიღებისათ.

საზარანეთი. მარშალის კანონ-
ბერის დასაფლავებისათვის მინისტრ-
ისა საბჭო კრებულში მოსთხოვა პარ-
ლამენტს. ამპროექტის განხილვამ დი-
დი ბასი გამოიწვია. დემოკრატია და-
ვით გაიხილეს მიკვლევების კანონ-
ბერის საქმე, როდესაც ნაპო-
ლონ მესამე ძალით ცვლილება მო-
ახდინა საზარანეთში. ლაივნი ვაქო-
ცხა კანონბერი, როდესაც ეს უკა-
ნისწინებულ ასრულებდა ნაპოლონის
პრამხმარს და მით დიდი შეწყობა
აღმოუჩინა ნაპოლონ III. დემოკრ-
ატია ლეგებისგან ამართლებდა კანონ-
ბერს იმ მოსაზრებით, რომ მარშალი,
როგორც საზარანეთის შეფიცება,
ასრულებდა იმას, რასაც უფრო
სხვა უზმანებდნენ. სოციალისტმა
ავემ უპასუხა ლეგებისგან: „მათი
ლაბორტორია უკეთ მოიქცა; არსულ
და კონსტიტუციის წინააღმდეგო-
რამ ჩაიდინა და თავის ხმალი გას-
ტეხა“. დემოკრატია პოლიტიკა პრე-
ზიდენტს ჩაერთა ბასში: „სამხედ-
რო კავშირი, სიკვამლისაგან, არ უნდა
აღსარულად ისეთი ბრძანება, რომე-
დღე კონსტიტუციის წინააღმდეგ იქმ-
ნება“. რესპუბლიკელებმა ეს სიტყვ-
ები აღტყვებეს მოსმინეს. უკანასკნე-
ლად ილაპარაკა მინისტრთა კაბინე-
ტის პრეზიდენტმა რიგში. მან აღნი-
შნა, რა ღვეწოლი დასდო მამულს კან-
ონბერმა, და სთხოვა შეწყვიტებო-
ნათ მართებლობის თხოვნა კრედი-
ტის შესახებ. პალატამ 288 ხმით წი-
ნაღმდეგ 152 მიიღო ამ კრედიტის
პროექტი.

ნარკვევი

(ფურნაღ-გაზეთებიდან)

ყველასავე ერთხმად აღიარებუ-
ლია, რომ კავკასიაში სასჯულო სი-
სხლის სამართალი ვერ ავსაყოფილებს
ადგილობრივ პირობათა მოთხოვნის-
სა. რუსეთის იმპერიული გამო-
ცემით დიდი ხანია შეგნინებს ეს არა
სასუფიელი შედეგი, რომელიც ნაყო-
ფია სასამართლოში საერთო საზოგადო-
ლო ელემენტის შეუთანხმობისა და
იმისი, რომ სისხლის სამართლის
საქმე სამოსამართლო პალატაში მხო-
ლოდ ქალაქებიდან გარდაწყდები-
ბოლმე. რამდენჯერმე კიდევ იყო
ლაპარაკი ნაფიქს-მსჯელობა სამარ-
თლის შემოღების შესახებ, რომ მით
თავიდან ავეცილებოდა სხვა და-
ხარა სასურველი ნაკლი. მაგრამ რად-
განაც ნაფიქს-მსჯელობა სამართალი
თვით შუა-გულ რუსეთშიც არ იყო
დამდგარი მკვიდრის ნიდაგზელ და რა-
დაცა მეტ დაწესებულებადა სოფი-
დენე, მკვი არ არის, კავკასიაში ნა-
ფიქს-მსჯელობა სამართლის შემოღ-
მხელ ლაპარაკი-კი შეუძლებელი
იყო. ამ ბოლო დროს-კი, როდესაც
თან-და-თან გვიფანტა ნაფიქს-მსჯე-
ლობა სამართლის მტკიცება ნისლ-მთავრ-
სოვანი წინააღმდეგობა და დამტკიც-
და, რომ ნაფიქს-მსჯელობა სამარ-
თლის სახელმწიფო მოხელეთა სამარ-
თლიან შედარებით მეტა უპირატე-
სობა აქვს, ხელახლად დაიწყეს ლა-
პარაკი ამ საგნის შესახებ და იმედი-
და აქვთ, რომ კავკასიაში მტკიცებუ-
ნით ელემენტის ნაფიქს-მსჯელებს.

ამის მიზეზად ტყობისის მოუარ-
ვის ბნ იზილივის მიერ წარმო-
თქმული სიტყვა უნდა ჩაითვალოს,
აბაიის „РУССК. ВЪД.“-ი რომე-
ლიც ამ მოკლე ხანში გვეკონ-
და მოხსენებელია. ადგილობრი-
ვი ტყობისის ეურნალ-გაზეთობა
დღისი თანგაძრებით მიეცება ნა-
ფიქს-მსჯელობა სამართლის კავკასია-
ში შემოღების გამო ადმირალს ლა-
პარაკს. მართალია. აქაიქ აღმოჩნ-
დნენ ისეთებიც, რომლებიც ძველ-
მხრად გაიხიან, რომ საზოგადოებ-
რი მოსაზრებელი არ არის, ხალხი ვე-
ლურია და კავკასია მეტად ბერის
სხვა და-სხვა გვარ-ტომების ხალხით
არის დასახლებული; მაგრამ იმა-
თი, ვინც საქმის ნამდვილი გულ-შე-
მატკვარობის თვალთ უყურებს და
ზოგიერთი კავკასიის მოხელეებსავე

წინათვე შემდარი იზრი არა აქვს
შედეგნილი, ეს მოსაზრებანი უსაფუ-
ძელად და სიამართლეს ბოკლებულად
მიანით. ამ რიგად, ბანი იაქიმივი,
რომელიც დიდი ხანია, კავკასია-
ში შმ-ხურებს, აი რასა სწერს ვა.ე.
„НОВ. ОБОЗ.“-ში კავკასიაში ნაფიქს-
მსჯელობა სამართლის შემოღების
შესახებ:

„საქმავე კარგად ვაგვიან ეს მსა-
რე და ან შემოქმადნ ზემა განცხადე-
რება არ ადვიანა იმის შესახებ, თუ
როგორ იმზრდება დღითა-დღე და
წინ მისაგან ვარაზობა და მრეკულა-
ბას საქმე, როგორა მერადება გვეკ-
სიის ტომის შირის წესებზე; მე
სრულიად დამწმენებელი ვარ, რომ
აქაქურ მტკიცებობა ვეთად-დღობას,
მას უფლებათა დამოკიდებულებანი
შემტკიცად გვეკუთვნება; თუ აქან
შემტკიცებულება ვეყად განაზებუ-
ბათა.“

იმედი უნდა გვეკონდეს, რომ სსა-
მართლობის წესდებათა გადსინჯვის
საბოლოო კავკასიაში ნაფიქს-მსჯელობ-
ისაგან შემოღება შეწყვიტებულ-
იქნება და სამართლიანობისა და შუა-
გულ რუსეთთან კულტურულად და-
სახარებულად კავკასიისაში მიწინებე-
ბის, რაც უტყუარად წინ წასწევს
იმის საზოგადო საქმეებსა, დას-
ძენს „РУССК. ВЪД.“-ი

გაზეთი „Московск. Вѣдом.“ „ში
დაბედლია მოკლე წერილი ერთის
ანზარებისა, რომელიც ერთის დამუ-
კრედიტისათვის წევრი იყო. ავტორი
წერილისა აღნიშნავს იმას, თუ რო-
სორ იმოქმედა ხელწიფე იმპერატო-
რის მიერ ნაბრძანებ სიტყვებში:

„როდესაც მან წამოსთქვა: „და-
ვიტყე თვით-მეგრადობისა ზრან-
ცისათა“, ხსსსსსს დახმარა იტყ-
ვებულა ურამ იგნადა. პუგაძის ტი-
რდა დაიწყო, ზოგად მარჯვრინდ
გამოსასხ, სრულბით უფსხმსა
ერთაერთმანოს სხეუდნენ; რა-

გორც-კი დათხოვეს დაშუტებებთა,
თავად-ზნაურობა ერთსა განზრახთა
აქამდევე წმ. ასახვას ტანამში შე-
იგრება და სსამდლობევი პარკვასის
გარდახსდა.

ბ-ნ ანტონოვიჩის (ამ ეპაღ ფინან-
თა მინისტრის ახანაგია) გზეთის
„Кіевск. Слово“-ს იმპერატორის
შეგერ წარმოთქმულის სიტყვის შესახებ
მეტიერ მოსაზრებანი მოჰყავს:

„ოგნებობა იმის შესახებ, რომ
რუსეთის იმპერიაში პარლამენტული
მართება იყო; შემოადგულია, როდეს-
აც მან უკვე მოაქმდა თვისა დრო,
ისეთივე უპრობასა, როგორც იტყვი-
ბას და სურვილი ამასთანა ტანასმო-
სის სსმხმისა, რომელიც უკვე და-
და ხანა დაიწყებულა და უარ-ყოფე-
ობა, როგორც დაიწყებულა მ-
ბუტებულა ცვალებასაგან, — ამატომ
მადლობას უნდა გწარავთ უპასუხ და
ანა ვარაზობათა ასეთს უარსა თე-
სებობასო.“

**ალეკსანდრის ეპისკოპოსის ბესარიო-
ნის მიერ სიონის ტაძარში წმ. ნი-
ნოდის წარმოთქმული სიტყვა.**

**ძმანო, მართლ-მადიდებლნი,
მრისტიანნი!**

დღეს, როდესაც ჩვენ ვდღესასწა-
ლობთ ქართველთა განწმარებე-
ბების, მოციქულთა სწორის წმ. ნი-
ნოს ხსენებას, სათანადოდ მიზანია
მოვავრონ მსმენელთა ის, თუ ვისგან
და ვითარ დაეთესა ჩვენს ქვეყანაში
ახალი ჯემპირატი ქრისტის სჯული.
ძველი საეკლესიო მატინე მო-
გვიხიბობს, რომ ჩვენი წინაპრები
ქრისტის მოსვლადის იმყოფებოდნენ
წინაპრობის წყევლიდან და დამ-
ვიწყებულნი თვით შემოქმედისა ღეთი-
სა, თავყნასა სცემდნენ მეს, მივარს
და სხვათა ქმნილებათა. იყენ დროს
საქართველოში მზავლად იყვნენ უბი-
რები, რომელნიც გადმოსახლებულ-იქ-
მნენ ნაბუქადონოსორ მეფის დროს
და შემდეგც. საქართველოს ურბივი,
როგორც სხვა ქვეყნებში განხეულ-
ნიც, ებრავლთა ჩვეულებისამებრ,
ყოველს წელიწადს ჰკვანდინდნ ხოლ-
მე კაცებს იერუსალიმში, რათა მო-
ნაწილეობა მიეღოთ პასექის დღესა-
სწულში. ხოლო თუ მძიმე საქმე შე-
პხედებოდათ, მაშინ თვით ებრავლთა

მღვდელთ-მთავარი მოიწვევდნენ ხო-
ლოდ საქართველოს ურბივი იერუსა-
ლიმში, რათა ამათაც მიეღოთ მონა-
წილეობა საქმის გარჩევასი.

ეს ჩვეულება იყო იმის მიზეზიც,
რომ როდესაც იერუსალიმის ქრისტის
ეკლავიანიზაცის, მაშინ ანანადმღვდელთ-
მთავარმა მოსწერა მცხეთელს ერ-
ბებს, რათა იმთაც გაეცხანათ უე-
რუსალიმში მოსეს სჯულის მეცნიერ-
ნი და განეპოთ ქრისტი, როგორც,
ვითომ, მოსეს სჯულის წინააღმდეგი.
მაშინ საქართველოდან გავზენეს
ელთობ მცხეთელი და ლონგინოს
კარისელი, ესენი დესწრდნენ ქრის-
ტეს გვარცხას, და მათ ერგო თვით
ის ქრისტიელი წინადა კვათარი მ ცხოვ-
რისა, რომელმაც, როგორც მო-
გვიხიბობს მხარებელი, წილ-იღდეს.
ეს ძვირფასი საურჯე მათ მოსციენეს
საქართველოში. ელიოზმა ეს კვართი
გარდასცა თავისი დას სიღონის და
ახსთანა უამბო მას ქრისტეს ცხოვ-
რება და სასწაულნი და ისიც, თუ
რა სასწაულნი მოხდა იერუსალიმში
გვარცხის დროს და შემდეგაც. სი-
ღონიამ ირწმუნა ქრისტეს ღმერთი,
და მწუხარებით მოკლული უსჯულ-
ლობა ურბითაგან ქრისტეს მო-
კვლის გამო, მიიკვალა გულმუნდ
კვათარი-მიკრული. ამის გამო ეს კვარ-
თი შიგ ჩაატეს საფლავში და და-
მარხეს იქ, სადაც შემდეგ აღმწინდა
მცხეთის საეპარქი და აღმართულია
სასწაულთ-მოქმედელი სვეტი-ცხოველი.

ამ გვარად, ქრისტიანობა დაიწყო
ჩვენს ქვეყანაში თვით მაცხოვრის
გვარცხის წლიდან, თუმცა-კი პირ-
ველი ქრისტიანები იყვნენ ურბანი
და არა ქართველნი.
ქრისტის ახალღების შემდეგ, რა-
თისაც მოციქულთა კრება ჰქმნეს და
წილი იღდეს იმხმედ, თუ რომელი
მათგანი რომელს ქვეყანაში უნდა
დაეკავებინათ წყევლიდან და დამ-
სულიყო ქრისტის სჯულის საქა-
დელიც, მაშინ ყოველად წმიდან
ღვთის მშობელმანაც, მოციქულთა
შორის მყოფმან, ისურვა მონაწილე-
ობა მიეღო ამ ღვეწოში და წილი
იგდო. ქვეყანა ივერიისა, ანუ ჩვენი
საქართველო, მას ერგო წილი, რის
გამო ივერია იწოდება „წილ-ხმლი-
მოდ ყოველად წმიდისა ღვთის-მშობ-
ლისა“. ღვთის-მშობელი ეწმადებო-
და საქართველოში წამოსვლელად
ქალაქებისათვის ქრისტეს სასარგებლო,
მაგრამ ამ დროს გამოეცხადა მას ძე
ღვთისა და უბრძანა, რათა ივერიაში
წარგზავნოს პირველ-წოდებული მო-

დებს მუშათ და საზოგადოდ ნიდავს
კოლმეტიერების წეს-წყობილების-
დასამყარებლად, იმ წეს-წყობილებისა,
რომლითაც ეგრედ წოდებული წარ-
მოების იარაღნი მთელის ერის სა-
ზოგადო საკუთრებად უნდა შეიტანეს.
ჩვენ ამ მხოლოდ ამ მხრით შევხებთ სო-
ციალ-დემოკრატულ მოძღვრებას,
რათა გვეჩვენებინა ის ნიდავს, რომ-
ელიც უნდა წესდებოდეს სოციალისტ-
თა მოქმედება. ვიკითხოთ ახლან: არის,
თუ არა ჩვენს ცხოვრებაში ეს ნიდა-
ვები?

კაპიტალიზმი მხოლოდ ახლა იწყებს
ჩვენს ქვეყანაში ფეხის ადგმას და
ჯერა-ჯერობით მთელი ჩვენი ერი,
რაც უნდა იყოს, საკუთრების პატ-
რონი; ასე რომ, თუ ჩვენ სოცი-
ალ-დემოკრატების პროგრამაში გავი-
ხადეთ ჩვენის მოქმედების სავანა,
მაშინ გულმუნდ ხელ დაკრეფილნი უნ-
და ვეუკადლო, როდესაც წარმოიქმნება კაპი-
ტალი ჩვენის ერის ერთ მესამედს მიიწ

თავის საკუთრებას! თუ ჩვენში, სა-
დაც ორი მესამედი ერისა გლვებ-
კაცობას შევადგენს, და სადაც ამ გლვებ-
კაცობას მეგრეგარი გატყრება ადგია,
იმ ამისთანა მძებნაში, მტკიცალო
მოტყობილედ დასა* ნიდავგი ვერ
მოიპოვა, საიდან-ღა უნდა მოიპოვოს
ნიდავგი მოქმედების სოციალ-დემო-
კრატთა ღმრსა იქ, სადაც კაპიტალი-
სა ჩამოთვლია თითბებით შეიძლება,
სადაც უმეწი-წყლო მუშათა რაოდე-
ნობა არ აღემატება რამდენსამე ასს
კაცს?!

ევეი არ არის, რომ ჩვენს
ქვეყანაში ახლა დიდი ეკონომიური
კრიზისია, რაღაც ცვლილება ხდება,
მაგრამ ჩვენ არ ვაქვებს მასალა, არა
ვაქვებს ხელში ფაქტები, რომ დამე-
ჯითებით ესთქეთ-ეს და ეს ეკონო-
მიური ფორმა ამ მოკლე ხანში გვი-
მარჯვებს და სრულბით დასრულებდა.
ჩვენს სოციალ-დემოკრატებს კარგად
ასხვავს ალბად, როგორ გააფრთხი-

ლა კარლ მარქსმა ნ. კ. მიხაილოვს-
ს. მეო, სწერდა მარქსი, მხოლოდ
დასაფლავ ევროპის ეკონომიური, წეს-
წყობილების კანონები გავარჩიე და
თქრდნო ის. ესა რა ბოლო კაპიტ-
ლისტური ფორმა შეიცვლება კოლ-
ლექტივურ ფორმად და ის-კი არ
მოიქმნება, რომ მაინც და მაინც იმ
გზას დაადგება მთელი კაპიტალიზმიო*.
შეიძლება ჩვენმა ერმა ისეთი ეკო-
ნომიური ფორმა შეიმუშავოს, რომ-
ელსაც შეიძლება წინააღმდეგს ევ-
როპულ კაპიტალისტურის წესწყობ-
ბილების დამყარებას ჩვენში; ისიც
შეიძლება, რომ ჩვენმა ცხოვრებამ
ისეთი მიმდინარეობა მიიღოს, რომელ-
საც ხელს შეუწყობს კაპიტლის-
გამარჯვებას და სხვა... მაგრამ ეს
ჩვენ ჯერ არ ვიცით. ამიტომ
ჯერ ფაქტები და შესწავლა
ამ ფაქტებისა გვეჭირა, და არა
უცბო ცხოვრების თეორიის გადმო-
ღება. ჩვენ კარგად გვრწმუნს, რომ ევ-

რომა ჩქარის ნამიჯით მიღის წინ
და შორს არ არის ის დრო, რო-
დესაც ახალი ეკონომიური წეს-წყო-
ბილება ძირეულად და ერთიანად
შესცვალის მას ცხოვრებაში. ამ ახალ
წეს-წყობილებას შექნება დიდი შემე-
რთებელი—ასსიმილიაციური ძალა,
როგორც არც-კი დასახმარებია კა-
პიტალისტურის წეს-წყობილებისა. ეს
ძალა მალე სძლებს სხვა ერთა ეკო-
ნომიურს ფორმებს და დაამყარებს
უფრო მაღლას და სამართლიანს ურ-
თიერთობას რაც უფრო ნაკლებად
იქნება რომელიმე ერთი ჩამორჩენილი
ევროპის კულტურისა, მით უფრო ადვი-
ლად და მალე შეთვისებს იგი ევროპის
ახალს ცხოვრებას. ამიტომ ყოველმა
ჩამორჩენილმა ერმა უნდა იმუშავოს
თავის კულტურის ამოღობისა და
წინააღმდეგობისათვის. მაგრამ ამას ეწი-
ნადმდეგებანი ერთხელევე დაიკვი-
რებული ჩვენში ისტორიული გარე-
მყოფი ვარგე მალბით. * მაშ, თუ

ეს ასეა, ეკონომიური ბრძოლა აქ
არაფერს შუაშია, და დიდად საეჭვოა,
რომ ამ ნიდავგულ აღმოცენებულ-
მა ბრძოლამ სამოთხის კარებამდე მი-
უყვანოს პ. გ. წერეთელი და მისგან
აღმოჩენილი დადეს!.
გ. წერეთელს არ უნდა დაეიწყე-
ოდებ, რომ ის გზა, რომლის წინა-
აღმდეგ ის ახლა ამხედრებულა თა-
ვის ნახატების ტურნალში გადმოკე-
ბული აქვს ჩვენს მწერლობას, სწო-
რედ ემსაძოვე წლების დროიდან,
და ოდესმე იგივე გ. წერეთელი ერთ
უპირველესს მებაიარაღებლად თვე-
ლებოდა ამ აზრის წარმომადგენელთა
შორის. ამ ტრადიციების ემსაზრებ-
და ჩვენი ახლანდელი მწერლობა, მას
აქვს სახეში მთელის ერის ყოთლ-
დობობა და არა რომელიმე წოდ-
ებისა, რადგან მთელის ერის წინსულ-
ლობას უწინააღმდეგებანი ის „ძალე-
ვა“ რომელსაც გვიხსენებენ ბ-ნი ე.
წერეთელი.

ლ.ლი.

კიქული ანდრია და მისცეს მას ხატო თვისი. მაშინ ლეთის მშობელმა აიღო ფსკარი, პირზედ დიდიდა და მასზედ სასწაულებრივ გამოისხანა თვისი სასწაულებრივ-მომქმელი ხატო, ჩხრილით ხელში, რომელიც იწოდება „სწვევარის ღვთის-მშობლი“ და ახლა ასევე იწოდება დიდებულს გელათის ტაძარში. ამ ხატით დღემდე ღვთისმამან წარმოგზავნა ანდრია მოციქული საქართველოში ქრისტიანობის გასაგრძელებლად.

ანდრია მოციქულმა მთელი საქართველო მოიარა, ყოველგან იქადაგა სახარება და საქრისტიანო სჯული, მრავალი ერი მოაქცია საქართველოში და ახმაზეთში; შემდეგ დაუტოვა რა ნიკოპოლითი თანამგზავრი თვისი მოციქული ქრისტეს სვიმონ კანანელი, თვით წარვიდა სკეთეთში ანუ აწინდელს სასბრეთს რუსეთში.

ამის შემდეგ ქართველთა მეფეებმა დღენა აღძრეს ქრისტიანებზედ; წმიდა მოციქული სვიმონ კანანელი მოკლულ-იქნა წარმართთაგან. სასტიკი დევნებების გამო ქრისტეს მისაყვანი რიცხვი თანდათან მიკრძებოდა, ისე რომ წმიდა ნინოს ქართლად შემოსვლის დროს საქართველო ისევ ეკრძა-მხატვრებშია მხოლოდ და და თუ სადმე დარჩნენ ქრისტიანნი, ისინი უშინს ქვეშ იმყოფებოდნენ.

თითქმის იმავე 313 წელს, როდესაც რომის იმპერატორმან წმ. კოსტანტინე დიდმან და სომეხთა ერთმან მიიღეს ქრისტეს სჯული, წმ. ნინო, ირესულიანში შემონახონებული, წარმოვიდა „ჩრდილონა ქვეყანასა“ ანუ საქართველოში ქადაგებდ სიტყვისა ღვთისა და მოსაოგნებლად ქრისტეს ვაჟისა, 316 წელს, წმ. ნინო შემოვიდა ქართლს და მას აგვისტოს მოაღწია დედა ქალაქს მცხეთაში; თავისი თავს ტყვედ აცხადებდა, სახლიდან სახლში დადიოდა და ჰქადაგებდა ქეშარიტს სარწმუნოებას, იქნდა სასწაულებს, არჩნენ და სწეულთა და ამით მრავალი სული მოაქცია ქრიატესადმი ვარულად. 322 ს წელს დასრულდა დედოფალი ნინა, ყოელი მირიან ქართველი მეფისა, ურელი ხელთაგანა მკურნალთა უნაყოფო იქნა. მაშინ ნინა დედოფალი შეევედრა წმიდას ნინოს განკურნებისათვის და აღუთქვა, რომ თუ მომარჩენს სწეულობისაგან, ქრისტეს ვიწმუნებო და ჩემს ქმარს მეფე მირიანსაც მოვაქცევ ქრისტიანად.

უსმინა წმ. ნინომ, შეევედრა ღმერთსა და ნანა დედოფალი იმ წამსვე განიკურნა და ირწმუნა და მოიქცა ქრისტეს სჯულისადმი. მაგრამ მირიან მეფემ მიანც არ დასტოვა ეკრბთ-მხატვრებზე; პირიქით უფრო გამბოროტდა ქრისტიანებზედ და თვით ნანა დედოფალზედ და აპარებდა დღვის ატებს ქრისტეს მოსაყვებელ მებრამ 323 წელს, 20 ივნისს, როდესაც მეფე ნადირობდა თხოთის მთაზედ, უეტრად დაუშენლდა მზე; მეფის მხლებელნი შიშისა და სიბნელისა გამო დიფანტენ და მირიან მარტო-და დარჩა ტყვეში. ესრეთს საშინს მტკარა მარტო-მა მეფე შეევედრა ყველა თვისი კრებვის დემონსათვის; მაგრამ მთვან ვერ მიიღო შეგლი. მაშინ ზარგანბნდომა მეფე განისვენა ღმერთი ნინოს და ესრეთ ილოცა: „ღმერთო ნინოსო, განმინათოვ დამე ესე

და მიჩვენე საყოფელი ჩემი და აღვიარო სახელი შენი, აღმართო ძელი ჯვარის და თავყინ-სცე მას“. და ამა სასწაული: წარმოსთქვა თუ არა ეს სიტყვები მეფემ, მაშინვე გაიწინდა, მეფე დავარდა მიწაზედ და აღიარა ღმერთი ნინოსი, და მოვიდა მცხეთაში თვისის მხლებლებით, მეფე თვით მივიდა წმ. ნინოსთან, გადმოხსნა მისგან მტკიცე და დაიდა მის წინ და აღიარა ქრისტე ღმერთი. წმ. ნინო უქადაგებდა მას, ასწავლიდა და განმტკიცებდა ქრისტეს სჯულში.

იმავე დროს მოციქულმა მირიან მეფემ მოციქულები გაუგზავნა რომის იმპერატორს კოსტანტინე დიდს, აღუწა თვისი მოციქევა და ითხოვა მისგან მღვდლები ნათლისღებისათვის. სანამ მღვდლებს გამოგზავნიდნენ, მეფემ აღაშენა ხის ტაძარი, რომელსაც შეუდგა ეტქის სვეტი, ხოლო მეფე-დე სვეტი თვით აღმართა და ბერეში დადგა თორბეტის წყრითი დედა-ღმრთედან მომობრებული და ბრწყინავლ ნათლით მოსილი. ეს იყო „სვეტი-ცხოვლი“, რომლისაგან იქმნა და ახლაც იქნებინ აღურასტელნი სასწაულნი.

შემდეგ 324 წელს მცხეთაში მოვიდნენ მეფის კოსტანტინე დიდისაგან გამოგზავნილი მღვდლები, აკურთხეს მცტყარი და ამ მდინარეში წაშალადენ ხალხს. მეფეც მისის და ღმრულებით მოინათლა. ამის შემდეგ წმ. ნინო წვიდა ქადაგებით მცხეთიდან ქართლში, ერწო-თიანეთში და კახეთში; ყოველგან იქადაგა სარწმუნოება ქრისტესი. ქართველთა ერთი მოიქცა ქრისტეს სჯულზე, მოინათლათ და თვისი კრებები დაამტკიცეს. მხოლოდ მთიულეში და მიყრეგულს ალაგებში კადგე დარჩა ეკრბთ-მხატვრება, მაგრამ შემდეგ დროში ისინი და მირიანდნენ.

ამ დროს ქართლში მოვიდა ანტიოქიის პატრიარქი, წმიდა ვესტათი, პატრიარქებში გამოჩენილი. მან განამტკიცა სჯული, დაადგინა ეპისკოპოსი, დასაჯა ეკლესიური წესნი და წარვიდა. დავითი შემოვიდა წმ. მოციქულთა-სწორი ნინო ვარდელი 332 წელს და წმიდა გვაბი მისი დამარხულ-იქნა იქვე ბოძებს, სადაც მოციქულთა და სადაც პატივად მისა აღიწევილა მის საფლავზედ მონასტერი. ხოლო წმ. ნინოს ვაზის ჯვარი, მისივე თით შერული, აქამდის წმიდად დატულია ამ სიონის ტაძარში.

წმ. ნინოსგან მოციქული ქრისტეს სჯული ქართველებს ებრათ და უპყრითი შეუტეველად და შეურყმელოდ, აუქმეს მს. უმცლად განსჯულმეტეს ათას-ხუთასის წლისა და ამ საუკუნეთა სიგრძეში აურასტელი განსჯელი და დევნებულა გამოიარა ქართველობამ ქრისტიანობისა გამო. თითქმის მთელი ქვეყანა აღდგა ჩვენ წინააღმდეგ და ღამოდათ, ამოვედლოთ, ანუ შეეცვალათ ჩვენს სჯული, მაგრამ ამიოდ: ვერც სპარსთა, ვერც გამამაღანებულთა არაბთა, რომელთა მთელი დღე-ღამეა და იბყრეს, ვერც თურქ-სელჯუქთა, ვერცა წარმართთა მონგოლთა, რომელნიც ორას-სამას წელს მფლობელობდნენ მთელს აზიაში და რუსეთში, ვერც უღმრთო მან თემურ-ლენგმან და ოსმალთა ვერ

განდრიეს ქართველთა ერთ ქრისტეს სჯულისად და თუმცა მრავალი სიხსნო მოწვეთა დასთხოვნეს, მრავალი ვერ აგვიტეტეს ქვეყანა და ყოველივე სასარ-ქმნად წავგებოთ, მაგრამ ქეშარიტსა სარწმუნოება მიანც ვერ წავგებოთ და ვერც შევიბილწეს, სანამ უკანასკნელს დროს ეს საკვირველი მოწამობისა დროში ქართველებმა არ ჩაახარეს მართლმადიდებელს ერს, რომელიც ღმერთმან აღადგინა შემწედ ქრისტიანეთა ბერიანთაგან.

ესრეთი ბრძოლა და მოწამობა ქართველთა ქრისტეს სჯულისათვის დიდ სასიძულეთა და მისაბაძვი ჩვენ ქართველთათვის, მით უმეტეს რომ მთელს აღმოსავლეთში ამ დევნულებათა დროში მხოლოდ ქართველთა შეურყვევლად შეინახეს ის წმიდა სარწმუნოება, რომელიც უქადაგებდა მათ წმ. ნინომ, ხოლო სხვა ხალხები, ჩვენზე უფრო ძლიერნიც, ანუ სრულიად დაეცნენ, ანუ განდრინდნენ სარწმუნოებისაგან, ანუ ირყვედნენ. საბერძნეთი 361 წელს მიდრკა კრებთ-თავყანის-მცემლობისადმი იულიანე განდამოილის კეისრის დროს; სომეხთა 561 წელს დაუტეტეს წმ. გრიგოლ-სომეხთა განმანათლებელი საყან დათესილი წმ. მართლმადიდებლობითი სჯული და მიიღეს მონოფიზიტთა მწველლობა. ამავე დროს ბერძენნი იმდენად ირყოდნენ ქრისტიანობაში, რომ მერვე საუკუნეში გულთა მისკობისა წმ. იოანე მცხეთაში აკურთხეს, რადგან საბერძნეთში ვერ ჰპოვეს ქეშარიტი მღვდელთა-მთავარი. არაბთა, მონგოლთა, ოსმალთა და სელჩუთა შემოსვლის დროს თითქმის მთელს აღმოსავლეთში მოშალდა ქრისტიანობა და გამეფდა მამაღანეთა ბოლქო სარწმუნოება. იმავე დროს რომის ქრისტიანნიც განდგნენ მართლმადიდებლობისაგან და შემოიღეს ვანოფიზიზმი და ცვალებანი; ხოლო ახლანდელი ლოტრანდნი ანუ ლიუტრანნი, ახლის მოძღვრების მქადაგებელნი. ყოველივე ერისათვის ერთი ირყევიდა და ახლაც ირყევიდა ვითარცა ლეღწამანი ქარსიანა, ხოლო ჩვენ ქართველთა არასოდეს არ დაგვივადია და არც შეგვიცვლია ის ქეშარიტი ქრისტეს სჯული, რომელიც ათას ხუთასის წლის უწინ მოგვცა ჩვენ წმიდამან ნინომ!

განა ესრეთი სასწაულბრძვი ძალი ქეშარიტად, გამოვალს არა ჩვენგან, არამედ თვით დედისა-ღვთისა დღისმშობლისაგან, რომელმაც მიიღო მკვეყნა ჩვენი წილად თვისად მფარველობისა ქვეშ თვისს. მისის მოციქეთი და მოხმებით აქამდის არ მოშლიდა ქართველთა ტომი დღემდე და ესაოგნებდეთ, რომ იგივე ქეშარიტად დაიკვე მას მომავალშიც, ამინ.

უმატეს: „იმედო გვაქვს, რომ ვისაც ჰპირათებს ჩამე“ სტუდენტთა კასისა, მათე მოწვევებს სასესხებს ფულს და არ აძილებენ სტუდენტებს, რომ ვისაც აძილებთ სია გამოაკლდონო (ვერისა № 201 1894 წ.)... მერვე, რა გამოვიდა აქედან? მოაქციეს უკრძალდება ამ თხოვნა-წერილებს? არა-ვინ იპოვებდა ვისე ვაფა-ფაფე-ვინა გავლა, რომელიც (ვაფა-ფაფე-ვინა) განმეორებით გავსენო ორი წლის წინად წამოიბოქმული ხელთა საგოგანები აზრ-მარგალიტები (ვერისა № 48, —94 წ.).

ნეტა, რას ელოდებით, მოველეთ?! ავრე მათე დავაფუძდით ის არასანატრელი მგლომგობა, გაიკრება როს ვაღის ასაღებდ მიმართეთ აქაურ ამხანაგთა გუნდს, რად ივიწყებთ? განა არ იციოთ, რა-გვარსა ჰპან-წვევებს ვძვლებთ, რა-გვარად ვატარებთ დღეებს? განა არ იციოთ რა უბედურება ეწვეა ზოლმე საზოგადოდ სტუდენტებს და განსაკუთრებით ქართველებს დაგვიბრუნე უკანასკნელს რიცხვებში და გახაფხულზედ, როცა მოალოდებება უნივერსიტეტში ფულს შეტნის დრო? გვამდნენ ადვრეგენტებს ცრუებს და-ატოვებინებს მეცნიერების ტაძარს, თავხარ-დამცემი უბედურება... იქნებ-და ზოგიერთთა ვეუბტონებდა არ იტოს, ნასესხი ფულთა რომ მივაწვიდნითო „რომელს ერის ეყოფათ“. მაგრამ ეს რა თავ-გასართობელი საბუთიც არის ყველამ ვარდა უწყის. თქვე დალოცვილო, მარტო თქვენ-კენ მომართულ წერილებს წერის და გზავნის ვუნდებით, 6—7 მანეთის მარკები იბრუნება, გვხვებობთ, გემუდარებთ, თქვენ-კი ყურადღებისა არ გვაქცევთ, იმედაგეს ღლით-ღლე ვიყოფათ. რას მწამებას ყველა ესწ... მოვიგონეთ, ბატონებო, მოვიგონეთ სასული დრო, დაისურათ-ხატეთ თუ უარესი არა, იმგვარივე ჩვენი დღევანდელი მგლომგობა. ვალდებდეთ თქვენს გულში გაიკრებულ მოძმედათ გულ-შემატკობრება, სიქმე-ბას, ე. ი. უნდა გამოვცხადოთ გავსენთ ნამდვილ ინტელიგენტის ვალდებულება და ისე შეგხვდეთ თქვენს ქვეყანა... დარწმუნებულ იყავით, მაშინ სულ სხვაფერი მოიქცევიო... ესლა უკანასკნელად ვთხოვთ, გამოგვეზავნეთ, მოგვშველოთ ნასესხი ფული, თუ ორი თვის განმავლობაში არ მივიღეთ, იძულებულნი ვიქნებებით მიგმართოთ, უკანასკნელს ღ არავისთვის არა სასურველს საშუალებას, ე. ი. უნდა გამოვცხადოთ ვითვების ფურცლებზედ საითთოდ ყველა ჩვენი მოვალეების სახელი და გავარ.

იმედო გვაქვს, რომ ამ უკიდურესს და არ სანატრელ საშუალებების მიმართვას ავგაშორებთ... კივის ქართველი სტუდენტები კივი, 15 იანვარი 1895 წ.

მყოფილება იმის შესახებ, რომ უფ. მობენკესევი არ მადლო საზოგადოებისაგან ერთა სამეჭერთაგან. ჩვენ ვადავ ვრგნობა ჩვენ თავს, ბოდიშა მოვახვალთ საზოგადოების წინაშე ამ უსამართლო შემოსევას ვინა, რომელიც განმწვევდა იყო სულ უბრალო გაუგებრობათ და ვამედოვებთ, რომ შემდეგში საზოგადოებას ადარს იქნება მოწამე ამხანაგ-სადაც.

ქართულ წარმოდგენების მმართველ ამხანაგობის თავმჯდომარე პავლე ყოფიანი. არტისტი გ. აბაშიძე.

წვეტრბურგის ბრძე, 17 იანვარი

Table with 4 columns: Name, Amount, and other details. Includes entries like 'ხელ-მწიგითანი ოქრო...', '5% ვაჭრობის შინა...', '220 1/2', '141 1/2', '148 1/2', '101', '98 1/2', '101', '98 1/2', '98 1/2'.

განს მრგალმეხას (ღია წერილი) რა ერთხელ და ორჯელ მგებართვით ქართველ სტუდენტებმა ჩვენს მოვალეებს თხოვნი, გამოგზავნათ ნასესხი ფული, გადახდით ვალი. არა ნათხუთაჯერ გომივრებს, წარმოსტევენ ჩვენი სტუდენტი სხვა-ღ-სხვა ადგილობრივმა ვაჭრებმა და თან და-